

Наредба № 15

на МФ и БНБ

от 4 октомври 2007 г.

за контрол върху сделките с държавни ценни книжа

(Обнародвана в „Държавен вестник“, бр. 85 от 23 октомври 2007 г.;
изм., бр. 29 от 2017 г.; доп., бр. 13 от 2021 г.)

Глава първа

Общи положения

Чл. 1. (Изм. – ДВ, бр. 29 от 2017 г.) С тази наредба се определят редът и начинът за регулиране и осъществяване на контрол върху:

1. сделките и регистрацията на операции, извършени с безналични държавни ценни книжа, наричани по-нататък „ДЦК“, на първичния пазар;

2. регистрацията на сделки с ДЦК на вторичния пазар, включително и тези, сключени на регулиран пазар или многостранна система за търговия.

Чл. 2. (Изм. – ДВ, бр. 29 от 2017 г.) Регулирането и контролът върху сделките и регистрацията на операциите с ДЦК на първичния пазар и върху регистрацията на сделките с ДЦК на вторичния пазар обхващат контрола за спазване разпоредбите на Закона за държавния дълг, Наредба № 5 за реда и условията за придобиване, регистриране, изплащане и търговия с държавни ценни книжа (Наредба № 5 от 2007 г.), (обн., ДВ, бр. 85 от 2007 г.; изм. и доп., бр. 100 от 2013 г. и бр. 56 от 2015 г.), Наредба № 31 от 2007 г. за сетълмент на държавни ценни книжа (Наредба № 31 от 2007 г.), (обн., ДВ, бр. 85 от 2007 г.; изм. и доп., бр. 100 от 2013 г.) и издадените правила и указания от министъра на финансите и управителя на Българската народна банка (БНБ).

Чл. 3. (Изм. – ДВ, бр. 29 от 2017 г.) Регулирането и контролът върху сделките и регистрацията на операциите с ДЦК на първичния пазар и регистрацията на сделките с ДЦК на вторичния пазар са насочени към осигуряване на справедлив, ефективен и прозрачен пазар на ДЦК, защита интересите на инвеститорите и свеждане до минимум на рисковете в системите за регистрация на ДЦК в съответствие с принципите, приети от СРМИ (Committee on Payment and Market Infrastructures) и IOSCO (International Organization of Securities Commissions), и стандартите към системите за клиринг и сетълмент на ценни книжа, приети от ЕСЦБ (European System of Central Banks) и ESMA (European Securities and Markets Authority).

Глава втора

Избор на първични дилъри на ДЦК

Чл. 4. (1) Първични дилъри на ДЦК могат да бъдат:

1. банки, чийто лиценз включва услугите и дейностите по чл. 2, ал. 2, т. 8 и 9 от Закона за кредитните институции, включително и такива от други държави членки;

2. инвестиционни посредници, получили лиценз за извършване на инвестиционни услуги и дейности по Закона за пазарите на финансовите инструменти, включително и такива от други държави членки.

(2) Лицата по ал. 1, кандидата за първични дилъри на ДЦК, трябва да са участници в електронната система за регистриране и обслужване на търговията с ДЦК (ЕСРОТ) и да имат открита собствена разплащателна сметка в БНБ.

(3) Банките, които не са подгепозитарни на ДЦК и инвестиционните посредници, трябва да имат сключен договор с банка – подгепозитар на ДЦК, и да имат открита собствена разплащателна сметка в БНБ.

(4) Лицата по ал. 1, кандидата за първични дилъри на ДЦК, трябва да разполагат с квалифициран персонал с необходимите знания и опит за работа с ДЦК. Квалификацията на персонала се установява еднократно за всеки служител, оторизиран от първичния дилър да сключва сделки с ДЦК, чрез успешно решаване на писмен тест, разработен от Министерството на финансите.

Чл. 5. Изборът на първични дилъри на ДЦК се осъществява от комисия, определена от министъра на финансите. Комисията заседава най-малко веднъж годишно и избира първичните дилъри за период една година.

Чл. 6. (1) Първичните дилъри се избират въз основа на критерии за избор на първични дилъри на ДЦК, които се утвърждават от министъра на финансите.

(2) Комисията съставя списък на кандидатите за първични дилъри, които отговарят на критериите за избор на първични дилъри на ДЦК. Министърът на финансите утвърждава списъка на първичните дилъри. Утвърденият списък на първичните дилъри се публикува на интернет страницата на Министерството на финансите.

(3) Критериите за избор на първични дилъри на ДЦК съдържат основните изисквания към участниците на първичния пазар на ДЦК, които последните следва да изпълняват, в случай че желаят да извършват дейност като първични дилъри.

Чл. 7. (1) Кандидатът за първичен дилър подава заявление до Министерството на финансите, в което декларира, че отговаря на критериите за избор на първични дилъри на ДЦК и се задължава да ги изпълнява в периода, за който е избран.

(2) Заявлението по ал. 1 се подписва от лицата, представляващи кандидата за първичен дилър на ДЦК.

(3) Към заявлението по ал. 1 се прилагат:

1. копие от лиценз за инвестиционен посредник или банка;
2. копие от сключен договор с банка поддепозитар, ако кандидатът за първичен дилър на ДЦК не е поддепозитар на ДЦК;
3. унифицирана тарифа за таксите и комисионите във връзка с операциите и услугите, осъществявани с ДЦК;
4. декларация за финансово състояние;
5. вътрешни правила за операции с ДЦК и декларация за наличие на ефективна и надеждна система за вътрешен контрол;
6. (изм. – ДВ, бр. 29 от 2017 г.) списък на лицата от персонала на първичния дилър в съответствие с изискванията по чл. 4, ал. 4, които ще извършват операции на пазара на ДЦК.

(4) Документите по тази наредба, издадени на чужд език, следва да бъдат придружени от заверен превод на български език.

(5) Първичните дилъри уведомяват Министерството на финансите в едномесечен срок за всяка промяна в документите по ал. 3, настъпила в периода, за който са избрани.

Чл. 8. (1) Одобрените за първични дилъри на ДЦК инвестиционни посредници и банки сключват договор за първично дилърство на ДЦК с Министерството на финансите.

(2) В договора за първично дилърство на ДЦК се посочват основните права и задължения на първичния дилър, условията, при които договорът може да бъде предсрочно прекратен, както и други условия, съществени за уреждане на отношенията между първичните дилъри и емитента на ДЦК.

(3) При настъпване на изменения в критериите за избор на първични дилъри на ДЦК, в правата, задълженията или други условия, посочени в договора за първично дилърство, страните подписват анекс към договора.

(4) Сключеният договор за първично дилърство автоматично се прекратява, когато първичният дилър не е избран за следващ едногодишен период.

(5) Министърът на финансите може да изключи първичен дилър от списъка на първичните дилъри, в случай че:

1. не изпълнява критериите и изискванията, при които е избран за първичен дилър;
2. не изпълнява изискванията по тази наредба или на Наредба № 5 от 2007 г.;
3. нарушени са едно или повече от задълженията по договора за първично дилърство.

Чл. 8а. (Нов – ДВ, бр. 13 от 2021 г.) (1) Министърът на финансите съвместно с първичните дилъри на ДЦК може да създаде Комитет на първичните дилъри на ДЦК, който има съвещателни функции и служи за обмен на

информация и отправяне на препоръки между емитента и първичните дилъри на ДЦК.

(2) Представител на дирекция „Фискални услуги“ в БНБ участва като наблюдател в работата на комитета по ал. 1.

Глава трета

Организация и обхват на контрола

Чл. 9. Контролът върху системите за регистрация на сделките с ДЦК в БНБ и в поддепозитарите на ДЦК се осъществява от Министерството на финансите и БНБ.

Чл. 10. (1) Българската народна банка и Министерството на финансите осъществяват съвместно контрол върху системите за регистрация на сделките с ДЦК, водени от поддепозитарите на ДЦК по реда на чл. 24 на Наредба № 5 от 2007 г. относно:

1. наличие на автоматизиран регистър от индивидуални сметки за ДЦК, отчитащи притежаваните ДЦК от техни клиенти и от клиенти на участници в ЕСПОТ, които не са поддепозитари на ДЦК, с които имат сключен договор;

2. други изисквания, определени от Министерството на финансите и БНБ.

(2) За целите на контрола БНБ извършва:

1. равнение на данните в системата ЕСПОТ с получените по електронен път от участниците в системата справки за притежаваните от тях и общо от техни клиенти ДЦК по номинална стойност (приложение № 1);

2. равнение на данните от справките по приложение № 1 за ДЦК, притежавани общо от клиенти на участници в ЕСПОТ, които не са поддепозитари на ДЦК, с тези от справките, получавани по електронен път от поддепозитарите (приложение № 2).

(3) Равненията по ал. 2 се извършват ежедневно, ежеседмично и ежемесечно в съответствие с указанията на Министерството на финансите и БНБ.

Чл. 11. (1) Българската народна банка организира и осъществява ежедневен контрол върху дейността по регистрирането и осчетоводяването на сделките с ДЦК на първичния и вторичния пазар в съответствие с действащата нормативна база чрез въведени оперативни процедури и механизми и ежедневно равнение на данните за ДЦК в ЕСПОТ и тези в СДЦК.

(2) В съответствие с установените международни стандарти, препоръки и програми за оповестяване на информацията относно дейността на депозитарните системи, разработени и приети от специализираните международни организации, БНБ периодично отчита параметрите на функциониране на ЕСПОТ и СДЦК чрез попълване на създадените за целта въпросници за извършване на оценка от рейтингови агенции. Отговорите на въпросниците се публикуват от БНБ на официалната ѝ страница в интернет.

Глава четвърта
**Форми на контрол и правомощия
на проверяващите органи**

Чл. 12. Контролът върху регистрацията на сделките с ДЦК се осъществява въз основа на отчети, справки, сведения и други документи, представяни от участниците в ЕСПОТ ежемесечно, тримесечно или при поискване на Министерството на финансите и БНБ в съответствие с изискванията по тази наредба, Наредба № 5 от 2007 г. и Наредба № 31 от 2007 г.

Чл. 12а. (Нов – ДВ, бр. 13 от 2021 г.) Министерството на финансите може да създаде и поддържа информационна система във връзка изпълнението на чл. 6 и 12.

Чл. 13. (1) Проверка на място в поддепозитарите на ДЦК се извършва съвместно от длъжностни лица на Министерството на финансите и БНБ въз основа на заповед, издадена от министъра на финансите и управителя на БНБ или от оторизирани от тях лица.

(2) Проверяващите лица имат право:

1. на свободен достъп в служебните помещения и документацията, свързана със сделките с ДЦК на проверяваните лица;
2. да изискват допълнителни справки, сведения и други документи, свързани с проверката.

Чл. 14. Проверяващите лица са длъжни да спазват банковата и професионалната тайна, която им е станала известна във връзка с извършената от тях проверка.

Чл. 15. Ръководителите и служителите на проверяваните лица са длъжни да съдействат на представителите на Министерството на финансите и БНБ при осъществяване на тяхната дейност.

Чл. 16. Лицата, които извършват проверката:

1. правят анализ на проверяваната дейност;
2. дават заключения за съответствието на представяните по чл. 12 документи с изискванията по тази наредба, на Наредба № 5 от 2007 г. и Наредба № 31 от 2007 г.;
3. съставят констативен протокол за резултатите от извършената проверка в три екземпляра, единия от които предоставят на проверяваните лица.

Чл. 17. При констатиране на нарушения проверяващите лица уведомяват министъра на финансите и управителя на БНБ, които в съответствие с техните правомощия, лично или чрез оправомощени от тях лица, могат да предприемат следните мерки за въздействие:

1. писмено предупреждение;
2. изключване от списъците по Наредба № 5 от 2007 г. на участниците в АДЦК и в ЕСПОТ;

3. изключване от списъка на първичните дилъри.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 1. Тази наредба се издава на основание чл. 36, ал. 2 от Закона за държавния дълг и влиза в сила от 1 ноември 2007 г.

§ 2. Тази наредба отменя Наредба № 15 от 2002 г. за контрол върху сделките с безналични държавни ценни книжа (обн., ДВ, бр. 119 от 2002 г.; изм., бр. 38 от 2006 г.).

§ 3. Лицата, утвърдени от министъра на финансите и управителя на БНБ за първични дилъри за периода от 1 юли 2007 г. до 31 октомври 2007 г., продължават да бъдат първични дилъри до 31 март 2008 г., като изпълняват дейността си в съответствие с Наредба № 5 за реда и условията за придобиване, регистриране, изплащане и търговия с държавни ценни книжа от 2007 г.

§ 4. Банките, които не са поддепозитари на ДЦК, и инвестиционните посредници по § 3 следва да сключат договор с банка – поддепозитар на ДЦК, в срок до 30 ноември 2007 г.

§ 5. Българската народна банка и Министерството на финансите издават заедно и поотделно указания по приложението на тази наредба.

НАРЕДБА

за допълнение на Наредба № 15 от 2007 г. за контрол върху сделките с държавни ценни книжа

(Обнародвана в „Държавен вестник“, бр. 13 от 16 февруари 2021 г.)

.....

Заключителна разпоредба

§ 3. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в „Държавен вестник“.

Приложение № 2
към чл. 10, ал. 2, т. 2

СПРАВКА

за съхраняваните от ДЦК,
(подгепозитар)
собственост на клиенти на участници в ЕСРОТ, които не са
подгепозитари към
(гата)

Участник в ЕСРОТ, който не е подгепозитар	Вид на валутата	ISIN код на емисията	Общо ДЦК, собственост на клиенти (номинална стойност)
I. Наименование на участника:		Краткосрочни ДЦК	
		1	
		2	
		3	
		-	
		Общо краткосрочни	
		Средносрочни ДЦК	
		1	
		2	
		3	
		-	
		Общо средносрочни	
		Дългосрочни ДЦК	
		1	
		2	
		3	
		-	
		Общо дългосрочни	
		Общо клиентски ДЦК на участника	
II. Наименование на участника:		Краткосрочни ДЦК	
		1	
		2	
		3	
		-	
		Общо краткосрочни	
		Средносрочни ДЦК	
		1	
		2	
		3	
		-	
		Общо средносрочни	

		Дългосрочни ДЦК 1 2 3 -	
		Общо дългосрочни	
		Общо клиентски ДЦК на участника	
III. Наименование на участника:		Краткосрочни ДЦК 1 2 3 -	
		Общо краткосрочни	
		Средносрочни ДЦК 1 2 3 -	
		Общо средносрочни	
		Дългосрочни ДЦК 1 2 3 -	
		Общо дългосрочни	
		Общо клиентски ДЦК на участника	

